

18. Distressed. Severely Distressed Tax Incremental District (TID). (n.d.). *dor.state.wi.us*. Retrieved from: <http://www.dor.state.wi.us/forms/govtif/tiddistrd.html> [in English].
19. Guidelines on national regional aid for 2007-2013. (n.d.). *eur-lex.europa.eu*. Retrieved from: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006XC0304\(02\)](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006XC0304(02)). [in English].

Yurii Malakhovsky, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine

The US, Canada and EU Experience in Managing Economic Development of Depressed Areas

The aim of the publication is to generalize experience of the specialized agencies and development institutions on the isolation and identification of depressed areas of the US, Canada and EU countries, management processes of economic development and formulation of proposals to extend the existing experience of local bodies of state and local government.

It was noted that the first attempts of the regulatory state intervention in regional development in Canada was initiated due to the global economic crisis of 1929-1933. The most character of such interference has become to address the economic consequences of the Second World War to certain regions of the USA, Great Britain, Germany, France, Italy and Japan. Systematic work in this direction was done with the 60th of XX century in the United States, Canada, and in the 90 years – the number of Central and Eastern Europe. Multilevel criteria for the identification of areas of concern individual countries are divided into federal (national) and regional (territorial).

The main economic mechanisms implemented specifically created to support the troubled areas of organizational structures today are: grants, subsidies; access to public contracts; tax reduction; reduction of interest on the loan; micro credit; guarantees; a new mechanism of innovation development; sectoral support; comprehensive infrastructure and industries; organization of industrial parks and business zones; support for small and medium enterprises; development of clusters.

poverty, deprived areas, undeveloped depressed areas, community problem, sectoral support, underpaid person, incentives for the development of territories

Одержано (Received) 20.11.2015

Прорецензовано (Reviewed) 27.11.2015

Прийнято до друку (Approved) 30.11.2015

УДК 339.5; 351

Ю.О. Медвідь, мол. наук. співр.

Державний науково-дослідний інститут митної справи, м. Хмельницький, Україна

Управління ризиками та аналіз діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності митними органами країн ЄС

У статті розкрито особливості процесу управління митними ризиками в країнах ЄС. Визначено основні групи ризиків та основні групи показників діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), що аналізуються митними органами. Встановлено, що сучасними тенденціями аналізу митних ризиків є моделювання ланцюга поставок товарів, дослідження інформації, що пов'язана з виявленими фактами неправомірності та фактами, що можуть свідчити про ймовірність недотримання митних правил.

аналіз, зовнішньоекономічна діяльність, митний контроль, митні органи ЄС, управління ризиками

Ю.А. Медвидь, мл. научн. сотр.

Государственный научно-исследовательский институт таможенного дела, г. Хмельницкий, Украина

Управление рисками и анализ деятельности субъектов внешнеэкономической деятельности таможенными органами стран ЕС

В статье раскрыты особенности процесса управления таможенными рисками в странах ЕС. Определены основные группы рисков и основные группы показателей деятельности субъектов

© Ю.О. Медвідь, 2015

внешнеэкономической деятельности (ВЕД), которые анализируются таможенными органами. Установлено, что современными тенденциями анализа таможенных рисков является моделирование цепи поставок товаров, исследование информации, связанной с выявленными фактами неправомерности и фактами, которые могут свидетельствовать о возможном несоблюдении таможенных правил.

анализ, внешнеэкономическая деятельность, таможенный контроль, таможенные органы ЕС, управления рисками

Постановка проблеми. Вагому роль у забезпеченні дотримання податкового та митного законодавства, яке регулює сферу зовнішньоекономічної діяльності, відіграють митні органи. Інтеграційні процеси в Україні обумовлюють необхідність перебудови вітчизняної митної справи у напрямку спрощення та гармонізації митних процедур [2, с. 9], а також необхідність збереження належного рівня митної безпеки та сприяння розвитку міжнародної торгівлі. В зв'язку з чим діяльність митниці перебудовується з урахуванням ризикоорієнтованого підходу, здійснюється перехід від суцільного відбору об'єктів митного контролю до вибіркового з використанням ризикоорієнтованих критеріїв.

При цьому тенденції світової торгівлі до постійних змін у номенклатурі товарів, способах їх переміщення та інших аспектах зовнішньоекономічних операцій змушують формувати систему управління ризиками, спроможну адаптуватися до умов (факторів, показників), які утворюються під час змін умов торгівлі, що, у свою чергу, спонукає до комплектування нового чи зміненого переліку об'єктів аналізу ризиків та, відповідно, до пошуку методів виявлення джерел їх формування [1]. Тому актуальним є вивчення міжнародного досвіду, зокрема країн ЄС, у сфері управління ризиками, аналізу ризикоорієнтованих критеріїв та основних показників зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження вітчизняного та міжнародного досвіду, в тому числі країн ЄС, міжнародних підходів та практики організації управління ризиками при здійсненні митними органами заходів митного контролю відображені в працях І.Г. Бережнюка, А.І. Брендак, В.В. Буланой, С.В. Галько, І.М. Квеляшвілі, І.В. Несторишена, П.В. Пашка, С.С. Терещенка та ін. Зокрема, дослідження теоретичних аспектів формування ефективної системи управління ризиками та технологій митного контролю і митного оформлення за використання ризикоорієнтованого інструментарію з врахуванням особливостей пунктів пропуску, а також систематизація світового досвіду щодо управління ризиками в митній справі висвітлені в монографії за загальною редакцією І.Г. Бережнюка «Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика» [2]. Однак, окремого вивчення потребує досвід управління ризиками митних органів країн ЄС в аспекті аналізу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей процесу управління ризиками в країнах ЄС, вивчення основних груп ризиків, показників і критеріїв, що характеризують зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання та аналізуються митними органами країн ЄС.

Виклад основного матеріалу. Роль митних органів ЄС варіюється від забезпечення надходжень в бюджет митних платежів до захисту внутрішнього ринку, навколишнього середовища, здоров'я та інтересів споживачів. В даному випадку важливим аспектом, який допомагає виявити найбільш ризикові області ймовірності митних правопорушень та відповідно прийняти рішення щодо ефективного застосування заходів спрямованих на ефективне виконання митницею завдань, є процес управління ризиками.

Основним напрямком управління ризиками в ЄС є управління ризиками ланцюга поставок товарів, що включає:

- ідентифікацію та контроль за переміщенням товарів з високим рівнем ризику;
- створення спрощених умов здійснення зовнішньої торгівлі шляхом розвитку інституту уповноваженого економічного оператора;
- попередній аналіз інформації, що надається суб'єктами ЗЕД перед відправленням або перед прибуттям товарів [3].

Зазначимо, що в основі розвитку системи ризиків лежить аналіз показників діяльності суб'єктів ЗЕД та визначення критеріїв, необхідних для виявлення і оцінки рівня ризику, щоб вирішити вагомим чи невагомим є ризик. При цьому загальні критерії аналізу ризиків зосереджені на учасниках ланцюга поставки товарів, видах товарів, що переміщуються через митний кордон, критеріях, спрямованих на ідентифікацію ризикових, незвичайних та підозрілих зовнішньоекономічних операцій [4]. Такий підхід створює умови для концентрації митних ресурсів на ризиках з високим рівнем.

Загалом динамічний процес управління ризиками в країнах ЄС передбачає:

- 1) встановлення стратегічних, організаційних та управлінських засад (основні завдання; методи, цілі та області управління ризиками; законодавче регулювання; державні органи, організації і посадові особи – учасники управління ризиками та ін.);
- 2) аналіз ризиків (ідентифікація (виявлення) ризиків шляхом дослідження і вивчення відповідної інформації) та оцінка виявлених ризиків (для цього використовуються різні системи оцінювання, найпоширенішою з яких є шкала оцінювання, що передбачає визначення трьох рівнів ризиків: високий, середній та низький);
- 3) обробка ризиків (вибір операцій, які містять найбільш серйозні ризики, визначення відповідних заходів контролю, в тому числі проведення документального та фізичного контролю із зазначенням інформації про фактори і причини вибору об'єкта контролю та результати проведених заходів);
- 4) моніторинг.

Розглянемо більш детально етапи аналізу митних ризиків та моніторингу, які безпосередньо пов'язані з аналізом показників діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Зокрема, на етапі аналізу ризиків митні органи ЄС досліджують існуючі (підтверджені) ризики, які є виявленим фактом здійсненої неправомірності, та потенційні (можливі) ризики – такі, що ще не підтверджені, але щодо яких існують підозри з ймовірного недотримання правил переміщення через митний кордон товарів [5]. Відповідно у першому випадку аналізується список існуючих ризиків та досліджується поточна інформація на предмет підтвердження умов, що охоплюють відповідний існуючий ризик. При аналізі потенційних ризиків досліджується поточна інформація, що вказує на можливі порушення митного законодавства, наприклад дотримання суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності правильності класифікації товарів у випадку зміни митного законодавства, яке регулює правила переміщення товарів (зміна умов оподаткування, введення нових заборон та обмежень тощо).

В залежності від досліджуваних областей та критеріїв, що характеризують різні об'єкти аналізу ризиків, в тому числі критеріїв, які характеризують зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання. існуючі та потенційні ризики можуть включати підгрупи ризиків.

Для прикладу у Франції аналіз існуючих ризиків порушень передбачає дослідження [5]:

- 1) ризиків пов'язаних з такими об'єктами як:

а) підприємство (аналіз частоти та результатів вже здійснених перевірок підприємства, аналіз історії суперечностей щодо порушень: вид, кількість, рівень серйозності);

б) товар (аналіз митних порушень характерних певному товару або групі товарів, а також аналіз порушень в розрізі видів та рівня їх серйозності);

2) ризиків, пов'язаних з інформацією (аналіз наявних орієнтувань, оперативної інформації за результатами перевірок митних декларацій, оперативних даних отриманих від інших митних органів, органів державної влади та організацій).

Аналіз потенційних ризиків порушень також передбачає дослідження наступних підгруп ризиків:

1) ризики, що пов'язані з підприємствами, митними органами та економічним середовищем, в якому вони здійснюють діяльність;

2) ризики, що пов'язані з імпортованими, експортованими товарами та правилами, що регулюють їх переміщення через митний кордон;

3) ризики, що пов'язані із загальною інформацією.

Відповідно в межах кожної підгрупи потенційних ризиків здійснюється аналіз ознак та показників, зокрема тих, що характеризують діяльність суб'єкта ЗЕД:

1) в межах першої підгрупи:

– комерційна структура та місце суб'єкта ЗЕД на ринку (монопольне або конкурентне становище підприємства на ринку; брендове найменування; належність підприємства до національної або до міжнародної групи компаній; статус маркетингової компанії, посередника, виробника власної продукції або виробника продукції відповідно до міжнародної ліцензії);

– фінансова структура суб'єкта ЗЕД (наявність власних активів, в тому числі високоліквідних; частка іноземних інвестицій; рівень оподаткованого прибутку або збитку; рівень боргів);

– особливості організації бізнесу (способи поставки товарів; логістична структура; зв'язки між різними підрозділами підприємства; система обліку товарів; митні представники підприємства);

– структура торгівлі суб'єкта ЗЕД (рівень активності підприємства з іноземними компаніями в порівнянні з компаніями на внутрішньому ринку; оцінка зміни обсягу імпорتنих та експортних поставок, в тому числі в зв'язку із змінною класифікацією товарів, митної вартості товарів, поставкою товарів через новостворені дочірні компанії тощо; оцінка динаміки сплати митних платежів в порівнянні з динамікою вартості придбаних за кордоном товарів; обсяги отриманих пільг; характерні види транспорту та умов поставок товарів);

– особливості митної стратегії суб'єкта ЗЕД (використання підприємством спрощених або загальних митних процедур; часовий інтервал здійснених митних оформлень; постійність або частота зміни місця митного оформлення; основні митні режими, які використовуються підприємством);

– зміна поведінки суб'єкта ЗЕД (зміна постачальників, країни походження, класифікації товарів тощо);

2) в межах другої групи:

– товари (дослідження видів товарів, які чутливі до зміни рівня ставок мита, оцінка ефекту зміни обсягів поставок окремих товарів у разі зміни рівня митних тарифів);

– процедури та митні режими (аналіз видів товарів, які оформляються відповідно до загальних митних процедур, а які відповідно до спрощених митних процедур, аналіз видів товарів, які поміщаються у відповідні митні режими);

- аналіз відношення товар-країна походження (достовірність декларування країни походження щодо якої встановлені квоти, заборони або щодо якої діє преференційний митний тариф);

- аналіз подібних видів товарів з різним рівнем оподаткування (достовірність декларування класифікації товару, який належить до групи товарів із суттєвою диференціацією ставок мита);

- обсяги поставки товарів (приділення уваги до транспортування дуже значних обсягів товарів);

- час доставки товарів (приділення уваги до довготривалого транспортування товарів);

3) в межах третьої групи:

- аналіз інформації, що ґрунтується: на підозрах, запитах митних інспекторів, даних, отриманих від інших національних та іноземних урядових організацій, відомостей засобів масової інформації, Інтернет сайтів тощо.

Слід зазначити, що ефективність аналізу значною мірою залежить від обсягу інформації, моделювання ланцюга поставки товарів та методології здійснюваного аналізу [3]. В зв'язку з чим значна кількість ризиків та показників зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів ЗЕД продовжують контролюватися та аналізуватися після митного оформлення на етапі постмитного аудиту, коли інформація в порівнянні з етапом митного оформлення більш деталізована та уточнена. Відповідно важливу роль відіграє система моніторингу.

Наприклад, в Данії моніторинг результатів митного контролю є складовою процесу управління ризиками та здійснюються спеціальними митними моніторинговими центрами (відділами) [5]. Зокрема, за результатами обробки інформації про зовнішньоекономічні операції митними інспекторами і системою аналізу ризиками визначаються об'єкти митного контролю щодо яких переважно проводиться фізичний контроль та (або) аудит. Результати контрольних заходів вносяться до інформаційних баз даних, де також міститься інформація пов'язана з митними деклараціями, результатами застосування системи аналізу ризиками та іншими проведеними контрольними заходами щодо суб'єктів ЗЕД. На основі інформаційних баз даних митні моніторингові центри формують спеціальні звіти для подальшого аналізу, в тому числі звіт про всі результати контрольних заходів, звіт про області ризику з високим рівнем, звіт про динамічні параметри введені митними моніторинговими центрами, звіт про відношення контрольних заходів у формі фізичних перевірок до загальної кількості зовнішньоекономічних операцій. Зазначена інформація є основою для здійснення подальшого моніторингу та перегляду існуючих критеріїв ризику. Зокрема за результатами аналізу відповідної інформації можуть відмінитися (оновлюватися) існуючі або розроблятися нові профілі ризику.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, як свідчить практика країн ЄС, відбір суб'єктів ЗЕД або окремих зовнішньоекономічних операцій для детального митного контролю базується на основі аналізу показників зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання із застосуванням системи ризиків, як сукупності критеріїв, що вказують на можливі ухилення суб'єктами ЗЕД від митного законодавства.

Сучасними тенденціями аналізу ризиків є приділення все більшої уваги моделюванню ланцюга поставок товарів, дослідженню інформації і показників діяльності суб'єктів ЗЕД, що пов'язані з виявленими фактами неправомірності та фактами, що можуть свідчити про ймовірні недотримання правил переміщення товарів через митний кордон. Серед основних таких показників можна виділити: частота та обсяги декларування суб'єктом ЗЕД товарів, динаміка відношення декларування митної

вартості та митних платежів, декларування товарів, які відносяться до груп товарів із суттєвою диференціацією ставок мита або походять з країн щодо яких діють митні преференції, способи та маршрут поставки товарів, часовий інтервал та постійність місць митного оформлення, зміна суб'єктом ЗЕД постачальників, країни походження, класифікації товарів та ін. Вагомої ролі у процесі управління ризиками набуває система моніторингу за результатами митного контролю, виявленими порушеннями митного законодавства, ознаками, що свідчать про ймовірні порушення митного законодавства та динамікою зміни відповідних показників діяльності суб'єктів ЗЕД.

Список літератури

1. Галько С.В. Модель аналізу ризиків під час митного контролю товарів і транспортних засобів [Електронний ресурс] / С.В. Галько // Вісник Академії митної служби України. Сер. Економіка. – 2011. – №2. – с. 47–54. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsue_2011_2\(46\)_6.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsue_2011_2(46)_6.pdf).
2. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика [Текст] : монографія / І.Г. Бережнюк, А.І. Брендак, В.В. Булана та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2014. – 288с.
3. Communication from the Commission of the European Parliament, the Council and the European economic and social committee on Customs Risk Management and Security of the Supply Chain [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/risk_management/customs_eu/com_2014_527_en.PD
4. EU Common Risk Management Framework (CRNF) EU-Serbia, Screening - Explanatory meeting, Brussels, 27th March 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.seio.gov.rs/upload/documents/skrining/eksplanatorni/prezentacije/pg29/29_20.pdf
5. Standardised framework for risk management in the customs administrations of the EU [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/framework_doc.pdf.

References

1. Halko, S.V. (2011). Model analizu ryzykiv pid chas mytnoho kontroliu tovariv i transportnykh zasobiv [The model of risk analysis during the customs control of goods and vehicles]. *Visnik Akademii mitnoi sluzhbi Ukraini. Ser.: Ekonomika - Journal of the Academy of Customs Service of Ukraine. Series: Economy*, 2, 47-54. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsue_2011_2\(46\)_6.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsue_2011_2(46)_6.pdf). [in Ukrainian].
2. Berezhniuk, I.H., Brendak, A.I., Bulana, V.V., et al. (2014). *Upravlinnia ryzykamy v mytnii spravi: zarubizhnyi dosvid ta vitchyzniana praktyka [Risk management in customs, international experience and domestic practice]*. Khmelnytskyi.: PP Melnyk A.A. [in Ukrainian].
3. Communication from the Commission of the European Parliament, the Council and the European economic and social committee on Customs Risk Management and Security of the Supply Chain. (n.d.). *ec.europa.eu*. Retrieved from http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/risk_management/customs_eu/com_2014_527_en.PD [in English].
4. EU Common Risk Management Framework (CRNF) EU-Serbia, Screening Explanatory meeting, Brussels. (2014, 27th March). *seio.gov.rs*. Retrieved from http://www.seio.gov.rs/upload/documents/skrining/eksplanatorni/prezentacije/pg29/29_20.pdf [in English].
5. Standardised framework for risk management in the customs administrations of the EU. (n.d.). *seio.gov.rs*. Retrieved from http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/framework_doc.pdf [in English].

Medvid Yuriy, Junior Research Scientist

State Research Institute of Customs Affairs, Khmelnytskyi, Ukraine

Risk management and analysis of the activities of foreign economic entities by customs authorities of the EU countries

The article reveals peculiarities of customs risk management process in the EU in the aspect of analysis of foreign activities of economic entities.

In particular, the process of customs risk management includes the following steps: establishing strategic, organizational and management principles, analysis and risk assessment, risk treatment, monitoring.

The basis of the risk system is the analysis of risk indicators of foreign economic activity of entities. Among key indicators we can highlight the next: frequency and volume of declaration of goods by entities engaged in the foreign economic activities; dynamics of the ratio declaration of customs value and customs duties; declaration of goods, which belong to groups of products with significant differentiation of rates of duties or originate from countries with customs preferences; mode and route of goods delivery; the time interval and consistency of places of customs clearance; changing suppliers, country of origin, classification of goods by entities engaged in the foreign economic activities and others.

Current trends of customs risk analysis are paying increasing attention to modeling of the goods supply chain, research of information and indexes of foreign entities activity related to revealed facts of irregularities and facts that may indicate possible non-compliance of rules of crossing the goods through the border.

analysis, foreign trade, customs control, the customs authorities of the EU, risk management

Одержано (Received) 28.10.2015

Прорецензовано (Reviewed) 24.11.2015

Прийнято до друку (Approved) 30.11.2015

УДК 631.1

Ю.О. Нестеренко, асп.

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

Сімейні фермерські господарства: тенденції розвитку в світі та сучасний напрям господарювання в Україні

Розглянуто тенденції розвитку сімейних фермерських господарств у світі та пріоритети його регулювання. Проаналізовано внесок господарств населення України у розвиток сільськогосподарського виробництва, становище та розвиток даного напрямку господарювання в Україні. Проведено аналіз досліджень та публікацій з даної проблематики та обґрунтовані перспективні напрями економічних досліджень в цій сфері. Досліджено напрями удосконалення законодавчого регулювання діяльності сімейних фермерських господарств в Україні.

сімейне фермерське господарство, господарства населення, сільське господарство, законодавче регулювання

Ю.А. Нестеренко, асп.

Кіровоградський національний технічний університет, г. Кіровоград, Україна

Семейные фермерские хозяйства: тенденции развития в мире и современное направление ведения хозяйственной деятельности в Украине

Рассмотрены тенденции развития семейных фермерских хозяйств в мире и приоритеты его регулирования. Проанализирован вклад хозяйств населения Украины в развитие сельскохозяйственного производства, положение и развитие данного направления хозяйствования в Украине. Проведен анализ исследований и публикаций по данной проблематике и обоснованные перспективные направления экономических исследований в этой сфере. Исследованы направления совершенствования законодательного регулирования деятельности семейных фермерских хозяйств в Украине.

семейное фермерское хозяйство, хозяйства населения, сельское хозяйство, законодательное регулирование

Постановка проблеми. Сімейні фермерські господарства відіграють життєво важливу роль у викоріненні голоду і бідності, досягненні соціальної єдності, забезпеченні зайнятості та раціонального використання природних ресурсів. Існує єдине розуміння того, що сімейні ферми мають потенціал збільшити ринкову пропозицію продовольства і поліпшити життєві умови найбільш вразливих верств населення в сільських районах. Разом з тим, швидка глобалізація продовольчого сектора і загрози великомасштабного комерційного фермерства, діяльність видобувних